

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 1656/2022
06.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиоца „Нитекс Комерц“ ДОО Ниш у стечају, чији је пуномоћник Михаило Јанковић, адвокат у ..., против тужене Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа, Филијала Ниш, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Нишу, ради стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда ЗПж 2581/22 од 11.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 06.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца се **УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда ЗПж 2581/22 од 11.05.2022. године у II ставу изреке, тако што се **ОДБИЈА** жалба туженог и пресуда Привредног суда у Нишу 2П 1159/2021 од 10.01.2022. године потврђује.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена Република Србија, Министарство финансија, Пореска управа, Филијала Ниш да тужиоцу „Нитекс Комерц“ ДОО Ниш у стечају накнади трошкове поступка по ревизији у износу од 45.000,00 динара, у року од 8 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Привредни суд у Нишу је донео пресуду 2П 1159/2021 дана 10.01.2022. године којом је у првом ставу изреке одбио приговор апсолутне ненадлежности суда; у другом ставу изреке усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу исплати износ од 3.940.294,81 динар са законском затезном каматом почев од 04.08.2016. године до исплате и у трећем ставу изреке обавезао туженог да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 297.253,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Одлучујући о жалби туженог, Привредни апелациони суд је пресудом ЗПж 2581/22 од 11.05.2022. године у I ставу изреке делимично потврдио пресуду Привредног суда у Нишу 2П 1159/2021 од 10.01.2022. године у првом ставу изреке, док је у II ставу изреке преиначио првостепену пресуду у другом и трећем ставу изреке,

тако што је одбио тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да плати износ од 3.940.294,81 динар са законском затезном каматом почев од 04.08.2016. године до исплате и одбио захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

Против наведене другостепене пресуде је тужилац изјавио дозвољену и благовремену ревизију, којом пресуду побија због битне повреде одредаба парничног поступка учињене у поступку пред другостепеним судом, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију тужиоца.

Врховни касциони суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20) и закључио да је ревизија тужиоца основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема битне повреде одредаба парничног поступка у смислу члана 374. став 1. Закона парничном поступку учињене у поступку пред другостепеним судом, која се по наводима ревизије састоји у томе да је другостепени суд донео одлуку испитујући првостепену пресуду мимо разлога наведених у жалби. Другостепени суд је донео побијану пресуду погрешно примењујући материјално право, што је разлог погрешне одлуке о тужбеном захтеву.

Према утврђеном чињеничном стању над тужиоцем је отворен стечајни поступак решењем Привредног суда у Нишу Ст 32/2014 од 24.11.2014. године. Тужени је пријавио потраживање према тужиоцу у стечајном поступку у износу од 400.176,86 динара, што је признато потраживање. Према Нацрту решења за главну деобу у предмету стечаја Ст 32/2014 од 23.12.2018. године, Пореска управа је као поверилац првог исплатног реда предвиђена за исплату у износу од 162.707,01 динар, у другом исплатном реду у износу од 170.731,49 динара и у трећем исплатном реду у износу од 3.398,87 динара. Тужилац је 04.08.2016. године поднео туженом захтев за повраћај више уплаћених средстава по основу пореза и доприноса у износу од 3.940.294,81 динар, који износ је предмет тужбеног захтева. Решењем Министарства финансија РС, Пореска управа, Сектор за пореско рачуноводство Ниш бр. Ц2Р 433-02-18702-2/16/19 од 04.12.2019. године одбијен је захтев тужиоца за повраћај више уплаћених пореза и доприноса као неоснован. Жалба тужиоца против тог решења је одбијена. Тужилац није покренуо управни спор.

Првостепени суд је сматрао да је управни поступак који је вођен по захтеву тужиоца без утицаја на одлуку о тужбеном захтеву, јер у ситуацији када тужилац своје право на повраћај пореза и доприноса за износ за који је у преплати код туженог није остварио у складу са Законом о пореском поступку и пореској администрацији, не постоји сметња да ради остварења свог потраживања по основу неоснованог обogaћења туженог поднесе тужбу у парничном поступку и да суд у том поступку цени да ли је дошло до неоснованог обogaћења на страни туженог. Првостепени суд је пошао од чињенице да је тужилац евидентирао преплату на пореским картицама, што је последица обрачуна пореза и доприноса од стране самог пореског обвезника, а исти

износ је евидентиран и код туженог, и да је висина тужбеног захтева неспорна. Пошто је утужени износ очигледно преплата тужиоца, првостепени суд је сматрао да тужени има право да тражи враћање применом правила о неоснованом обогаћењу. При томе је ценио и то да је тужени поднео пријаву потраживања према тужиоцу у стечајном поступку, које му је потраживање признато и намирено у првом и другом исплатном реду, док је у трећем исплатном реду од износа од 66.738,36 динара намирено потраживање од 3.398,87 динара. На основу таквих закључака и утврђења је првостепени суд применом одредбе члана 210. и члана 214. Закона о облигационим односима усвојио тужбени захтев и обавезао туженог да тужиоцу врати оно што је стекао без основа на име преплате пореза и доприноса, са законском затезном каматом по одредби члана 277. став 1. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев са разлога што је тужиоцу решењем Министарства финансија РС – Сектора за другостепени порески и царински поступак, Одељење за другостепени порески поступак Ниш од 17.12.2020. године одбијена жалба поднета против решења 04.12.2019. године, којим је одбијен захтев тужиоца за повраћај више уплаћених пореза и доприноса. Решење је правноснажно. Да би тужилац могао да поднесе тужбу ради накнаде штете из члана 24. став 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији, потребно је да је у складу са чланом 10. став 2. истог Закона правноснажно одлучено о захтеву тужиоца за повраћај више уплаћеног пореза тако да је захтев пореског обвезника усвојен. Како то није случај, а одлука о тужбеном захтеву зависи од одлуке надлежног управног органа, другостепени суд налази да је тужбени захтев неоснован, сматрајући га захтевом за накнаду штете због повреде права на повраћај из члана 24. став 1. тачка 9. Закона о пореском поступку и пореској администрацији.

Ревизијски суд оцењује да је другостепени суд погрешно применио материјално право.

Првостепени суд је увидом у решење Министарства финансија РС од 04.12.2019. године утврдио да је одбијен захтев тужиоца за повраћај више уплаћених пореза и доприноса као неоснован, те да је решењем Министарства финансија од 17.12.2020. године одбијена жалба тужиоца поднета против наведеног решења. Тужилац је захтев за повраћај више уплаћеног пореза и доприноса поднео 04.08.2016. године, након што је отворен стечајни поступак 24.11.2014. године. Утврђено је да је износ од 3.940.294,81 динар евидентиран и код туженог као више плаћени износ на име пореза. Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник Републике Србије“ број 80/2002 ... 15/2016) који је био на снази у време подношења захтева тужиоца пореском органу, чланом 10. став 2. тачка 1. уређено је да у порескоправном односу правно лице има право на повраћај више или погрешно плаћеног пореза, односно споредних пореских давања, и право да користи више или погрешно плаћени порез односно споредна пореска давања за намирење доспелих обавеза по другом основу (тачка 4), а ако се определи за повраћај више или погрешно плаћеног пореза, Пореска управа има обавезу да по захтеву донесе решење (став 3.). Чланом 24. став 1. тачка 9. утврђено је право пореског обвезника да на прописан начин и прописаним роковима добије рефакцију, рефундацију, односно повраћај више или погрешно наплаћеног пореза. Порески обвезник чија су права из става 1. овог члана

повређена има право на судску заштиту (став 2.), а ако суд утврди да су права пореског обвезника повређена, накнада претрпљене штете и судски трошкови падају на терет буџета Републике, односно на терет буџета јединица локалне самоуправе (став 3.). Према оцени Врховног касационог суда предмет тужбеног захтева није накнада штете коју тужилац трпи због повреде права у порескоправном односу пореског обвезника и пореске управе, већ је захтев тужиоца усмерен на повраћај стеченог без основа на страни туженог, уплатом тужиоца на рачун туженог више него што је његова пореска обавеза за 3.940.294,81 динар. Према стању у списима предмета, из другостепеног решења Министарства финансија Републике Србије - Сектор за другостепени порески и царински поступак - Одељење за другостепен порески поступак - Ниш од 17.12.2020. године, произилази да тужилац није остварио право на повраћај више плаћеног износа на име пореза из разлога који се тичу стечајног поступка, зато што је стечајни управник у целости признао потраживање туженог на име неизмиреног дуга на рачунима јавних прихода, на име доспелих пореских обавеза, а туженог није ставио на листу дужника стечајног дужника у смислу члана 108. Закона о стечају, већ је након што је утврдио потраживање туженог у укупно пријављеном износу и разврстао га у одговарајуће исплатне редове, поднео захтев за повраћај више уплаћених пореза и доприноса. Код таквог стања ствари, кад у пореском поступку тужилац који је у стечају, није остварио повраћај више наплаћеног пореза и доприноса, правилно закључује првостепени суд да нема препреке да у парничном поступку оствари право на враћање оног износа који је без основа из имовине тужиоца прешао у имовину туженог, по правилима стицања без основа из члана 210. и 214. Закона о облигационим односима и то у износу који је сагласан између тужиоца и туженог према садржини решења кога је донео тужени и према току овог поступка.

Пре свега, решавање захтева туженог као пореског обвезника за повраћај више уплаћеног пореза и доприноса у управном поступку не може имати карактер одлуке о претходном правном питању у односу на овај поступак. Не може зато, што се у овом поступку решава о односу пореског дужника који је у поступку стечаја, у коме се потраживања и дуговања стечајног дужника решавају по правилима стечајног поступка.

Циљ стечаја јесте најповољније колективно намирење стечајних поверилаца остваривањем највеће могуће вредности стечајног дужника, односно његове имовине. Стечај омогућава колективно и сразмерно намирење стечајних поверилаца, у складу са Законом о стечају („Сл. гласник РС“ бр. 104/2009, 99/2011, 71/2012, 83/2014, 113/2017, 44/2018, 95/2018). У стечајном поступку свим повериоцима обезбеђује се једнак третман и равноправан положај поверилаца истог исплатног реда (члан 4. и 54). То значи да се намирење потраживања туженог према тужиоцу не може остваривати под другачијим условима од одређених у стечајном поступку, па ни задржавањем новчаног износа који је од стране тужиоца преплаћен туженом. Са друге стране, у стечајну масу стечајног дужника улази сва његова имовина. То даље значи обавезу трећих лица да предају ствари или новац који припада имовини стечајног дужника, а налазе се код трећих лица, у овом случају код туженог без правног основа (члан 101. и 105. Закона о стечају). Стога је тужени обавезан да тужиоцу исплати новчани износ који је тужилац преплатио туженом, са законским затезним каматама од подношења захтева до исплате, применом одредаба члана 210. и 214. Закона о облигационим односима.

Са изнетог је одлучено као у изреци на основу одредбе члана 416. став 1. Закона парничном поступку.

Обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка применом одредбе члана 165. став 2. Закона парничном поступку, за састав ревизије, у износу од 45.000,00 динара, према одређеном захтеву тужиоца, применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Захтев за накнаду трошкова за судске таксе за ревизију и одлуку по ревизији није опредељен у смислу одредбе члана 163. став 1. и 2. ЗПП по висини, те о таквом захтеву суд није одлучивао.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**